

Utformning och utvärdering av ett våldsförebyggande program för barn med funktionsnedsättning

Amanda Nyberg, Leg. Logoped och doktorand vid Pretorias Universitet

Bakgrund: Barn med funktionsnedsättning löper större risk att utsättas för våld och utsätts oftare för upprepade övergrepp. Barn med kommunikativa och/eller kognitiva funktionsnedsättningar anses löpa särskilt stor risk att utsättas för våld på grund av deras svårigheter att kommunicera. Tidigare forskningsstudier har visat positiva resultat för skolbaserade våldsförebyggande program. Barn som deltagit har fått ökade kunskaper om våld, hur man kan skydda sig och vad man ska göra om man blir utsatt för våld. Trots den ökade sårbarheten hos barn och ungdomar med kommunikativa och/eller kognitiva funktionsnedsättningar har mycket få studier av våldsförebyggande insatser gjorts för denna målgrupp.

Syfte: Det övergripande syftet med detta doktorandprojekt är således att utforma och utvärdera ett våldsförebyggande program för barn med kommunikativa och/eller kognitiva funktionsnedsättningar.

Metod: I projektet används en mixed-method design, vilket innebär att både kvalitativa och kvantitativa metoder används. Projektet består av tre faser där resultaten från den första fasen används för att utforma ett skolbaserat våldsförebyggande program (fas 2) som sedan utvärderas i fas 3. De studier som genomförts med medel från Stiftelsen Sunnerdahls Handikappfond består i en systematisk litteraturstudie, en kvalitativ forskningsstudie samt planering av en pilotstudie.

Resultat: Syftet med litteraturstudien var att kartlägga och analysera skolbaserade våldsförebyggande program för barn mellan 7 - 12 år. Nio artiklar uppfyllde inklusionskriterierna. Åtta studier rapporterade positiva resultat och en studie rapporterade blandade resultat. Resultaten visar att det finns mycket lite forskning vad gäller våldsförebyggande program för barn både med och utan funktionsnedsättning. De program som identifierades använde i stor utsträckning liknande metoder för att lära ut och inkluderade likvärdiga komponenter. Syftet med den kvalitativa forskningsstudien var att undersöka nyckelpersoners uppfattning om hur ett våldsförebyggande program ska utformas, vilka komponenter som är viktiga att inkludera och hur det ska genomföras. Deltagarna var lärare inom särskolan, professionella som arbetar med barn med funktionsnedsättning som utsatts för våld samt föräldrar till barn med kommunikativa och/eller kognitiva funktionsnedsättningar. Resultaten visar att deltagarna ansåg att ett våldsförebyggande program särskilt behöver anpassas för målgruppen både i form av undervisning och innehåll. Deltagarna gav även konkreta förslag på anpassningar, undervisningsmetodik och viktiga komponenter som behöver inkluderas i programmet. Med utgångspunkt från resultaten i ovanstående studier har utvecklingen av ett våldsförebyggande program påbörjats och fortgår under hösten 2019. Programmet består av tre delar: en del som riktar sig till föräldrar, en till lärare och en till barnen själva. Den del som är riktad mot barnen består till stor del av interaktiva element, såsom diskussioner, rollspel och videos då detta visat sig vara effektiva metoder för inläring för barn med funktionsnedsättningar.

Konklusion/betydelse: Behovet av våldsförebyggande program som är anpassade för barn med kommunikativa och/eller kognitiva funktionsnedsättningar anses utifrån resultaten i fas 1 vara mycket stort. Forskning inom området saknas och resultaten från de genomförda studierna är av stor vikt för att kunna utforma våldsförebyggande program för målgruppen.

Spridning av resultaten

Resultaten har spridits och kommer att spridas på flera sätt. Forskningen har presenterats vid såväl nationella som internationella konferenser och vid mindre föreläsningstillfällen i olika forskningsområden. Två artikelmanuskript är inskickade, det första till tidskriften **Child Abuse**

& Neglect och det andra till tidskriften **Disability & Rehabilitation och väntar på besked om publicering.**